

MTT 2016 – Távcsövek Tarján ege alatt

Tarján. Ennek a kis Komárom-Esztergom megyei községnek a neve számomra egybeforrt a nyári táborozás fogalmával. Bár a '90-es évek második felében állandó vendége voltam az ágasvári nyári ifjúsági táboroknak, 2005-től hosszú kihagyás következett a sátorozós távcsöves találkozók látogatását illetően. Legközelebb csak hosszas rábeszélést követően 2013-ban vettem részt az akkor már Tarjánban megrendezett Meteor Távcsöves Találkozón. Ettől az évtől kezdve, ha Tarján, akkor csillagásztábor. Egyetlen alkalmat sem hagynék ki.

Az üres észlelőret a nyitónap délelőttjén, illetve teltház másnap kora este (Gulyás Krisztián felvételei)

Idén sem volt ez másképpen, amint tavaszszal tudni lehetett a tábor időpontját, illetve a részvételi díjat, már utaltam is az összeget, valószínűleg a legelső három befizető között voltam.

Aztán lassan eljött július 28-a, az indulás napja. Szomorkás időben pakoltam be a kocsiba a szükséges holmikat és reggel 8 óra után valamivel már csepergő esőben indultam neki Veresegyházról a hosszúnak nem nevezhető, kb. 120 km-es útnak. Útközben többször kapott el ritkán tapasztalt intenzitású felhőszakadás, volt, hogy szinte meg kellett állni, mert semmit sem lehetett látni az útból. Az M0-s körgyűrűn Vecsés magasságában Budapest felé nézve apokalipszist idéző fekete fellegek látszottak a főváros felett,

melyek között hatalmas villámok cikáztak. Lelki szemeim előtt egyfajta „monszuntábor” képe jelent meg. Szerencsére a célhoz közeledve az esőzés megszűnt, a felhők is világosabbra váltottak, de a község felé vezető kanyargós műúton kavicsos vízfolyások jeleztek, hogy ez a térség sem maradt ki az égi áldásból. Éppen 10 órakor érkeztem meg a csaknem üres táborba, csupán két lakócsit és 4–5 felvert sátrat láttam, no meg ismerős arcokat. Éppen egy éve láttam őket utoljára. A kölcsönös üdvözlést követően a korán érkezett táborlakók elmondták, hogy óriási

vihar volt az elmúlt éjszaka, többen inkább az autó biztonságát választották, semmint a sátorban aludjanak. Az észlelőretn egyetlen letakart távcsőmechanika árválkodott, így érdekes volt végigtekinteni az üresen pangó mezőn és belegondolni, hogy néhány óra alatt gombamód fognak itt kinőni a földből a különféle távcsövek és sátrak.

A recepció nyitásáig hátralevő bő 3 óra a folyamatosan érkező ismerősökkel való beszélgetéssel gyorsan eltelt és még bolygó-fotós barátom, Nagy Szabolcs is befutott, akit egyenesen Londonból csaltam el Tarjánba, hogy részt vegyen élete első csillagásztáborán. Egy héttel ezelőtt találkozunk először személyesen a Polarisban, nem sokkal korábban szállt le a gépe. Előtte kizárólag

A Magyar Amatőr Csillagászok elnevezésű Facebook-csoport „kemény magja” számára az MTT 2016 jelentette az első valószínű (nem virtuális) találkozási lehetőséget (Nagy Szabolcs felvétele)

elektronikusan tartottuk a kapcsolatot. A folyamatosan tavonuló felhők nem sok jót ígértek estére, így a mechanikák felállítása és körülbelüli betájolása után a távcsőtübsök egyelőre nem is kerültek elő az autókból. Sejtésünk beigazolódtott, az első éjszaka nem volt használható, az égen cirruszok vonultak, az észlelőréten levő nedves fűből pedig tetemes mennyiségű pára szállt fel, így a pólusra álláson túl nem lehetett érdemi munkát végezni, hiszen csak alig néhány tucat csillag látszott. A körénk települt, javarészt kezdő amatőrtársaknak viszont nagy örömmel mutattuk meg a pólusra állás mikéntjét, a távcsövük GoTo vezérlőjének betanítását és szakszerű használatát, vagy egyszerűen csak az égen való tájékozódást.

Másnap a táborlakók egy része buszos kirándulást tett az ógyallai csillagvizsgálóba, jómagam viszont inkább az egymás között csak „kajasaroknak” nevezett tábori részen múltattam az időt, ahol Jankovics Zoltán kínálta az arra tévedőket palacsintával, lán-gossal, krumplis lecsóval és hasonló földi jókkal. A nap fénypontja azonban minden bizonnyal a Facebookon Magyar Amatőr

Csillagászok (MACS) néven megtalálható csoport tagjainak találkozója volt. Elsősorban a „kemény mag” képviseltette magát, a csoport létrehozói, adminisztrátorok, illetve azok a tagok, akik a hátukon viszik a (nem is annyira) virtuális társaságot. A nagyjából két tucat jelenlevő jó része még soha nem találkozott személyesen egymással, így nagy élmény volt kezét rázni és élőszóban beszélgetni azokkal, akiket eddig csak névről, esetleg profilképről ismertünk. Napszállta után – köszönhetően a derült égboltnak – igazán beindult az élet az észlelőréten. Terveim között a Mars és a Szaturnusz megörökítése szerepelt, de hamar kiderült, hogy a légkör nyugtalansága ezt nem fogja lehetővé tenni. A laptop kijelzőjén csak részletek nélküli, hullámzó pacaként jelent meg mindkét bolygó, a horizontozhoz közeli Jupiteren pedig még a felhősávok sem látszottak, így hamar letettem eredeti tervemről, és vizuális megfigyeléssel folytattam az éjszakát. A körém gyűlt érdeklődőknek örömmel mutattam meg az aktuális látványosságokat, de a legnagyobb sikert a bemutatók mindenkor királya, a Szaturnusz aratta, 180/2700-as Makszutow-

A július 29-i ógyallai buszkirándulás résztvevői a Konkoly-család sírjánál. A kiránduláshoz számos autós is csatlakozott, így összesen 90-en látogattak el az ógyallai csillagvizsgálóba (Bajmóczy György és Czinder Gábor felvétele)

Cassegrain-távcsővem a nyugtalan levegő ellenére is szépen mutatta a gyűrűs bolygót. Kicsit később fény derült arra is, hogy miért volt hiányérzetem, miközben előző nap a tábor felé autóztam: otthon felejtettem azt a hajszáritót, amivel az optikára szálló párát szoktam eltávolítani. Hiába applikáltam jó 40 cm hosszú harmatsapkát a távcsőtubus végére, fél 1 tájban be kellett fejezmem az észlelést a korrekciós lencsére csapódott pára miatt. Látogatást tettem szomszédaimnál, és jó volt látni, miképpen sajtították el az előző napon tanultakat, a pontos pólusra állást, valamint öröm volt figyelni az izgatottságukat, amint a távcső kihuzatára szerelt fényképezőgép kijelzőjén meglátták a 2–3 perc expozíciós idővel készült vezetetlen, mégis éles, bemozdulástól többé-kevésbé mentes M13, vagy M31 felvételüket.

A tábor utolsó teljes napját az ebédlőben tartott érdekes előadások mellett a csoportkép elkészítése dobta fel. Mint minden évben, ezúttal is Illés Tibor igazgatta igen rutinosan a nagyjából 300 fős csoportot a legkülönbözőbb vicces beszólások közepette. A csoportkép elkészülte után az elmaradhatatlan asztrobazár következett, ahol ki-ki megvásárolhatta rég áhított távcsöves eszközét, vagy akár elcserélhette portékáját. Az apró meteorittól a komoly mechanikaig volt itt minden, mi szem-szájnak ingere. Jómagam a 2013-ban Cseljabinszk felett felrobbant meteor egy darabkájával bővítettem meteorit gyűjteményemet. Még egy igen egy-

szerű, kb. az EQ2 mechanikával egyenértékű kis tengelykeresztet is észrevettem, amiben édesapám keze munkáját fedeztem fel. Vagy 20 évvel ezelőtt készítette egy 50/540-es Zeiss tubus alá. Sosem gondoltam volna, hogy eladás után valaha is viszontlátom az idők folyamán kisebb-nagyobb átalakításokon átesett mechanikát.

Az utolsó éjszaka szinte pontról pontra ugyanúgy zajlott le, mint az előző: a bolygók megfigyelése és bemutatása mellett néhány mélyég objektum is távcsővegre került, jó néhányan megcsodálták az M13 magig bontott korongját, az M57 apró füstkarikáját, az M27 almacsutkáját, de olyan délebbi híreségek is megfordultak a látómezőben, mint az Omega-köd, a Trifid-köd, vagy a Lagúna-köd. Ezeket az objektumokat többen még sosem látták ezelőtt. Egy óra körül azonban a korrekciós lencsére csapódó pára ismét véget vetett az észlelésnek, így újfent ideiglenes szomszédaimhoz csatlakoztam, vagy egyszerűen csak lefeküdtem a nyugágyamba és gyönyörködtem a csillagos égben, az időnként átsuhanó meteorokban. Hallgattam a körülöttem levők beszélgetését, lelkes felkiáltásait. Az észlelőret másik feléből pedig harsány kiáltásokkal jelezte valaki, hogy nála a Neptunuszt láthatja, aki arra jár. Volt, aki városlakóként annak is nagyon örült, hogy szabad szemmel látja az Androméda-ködöt. Két óra után amúgy búcsúzóul körbesétáltam még az észlelőréten. Miközben az északkeleten felfelé kapaszkodó Fiastyúkot figyeltem,

A tábor legnagyobb távcsöve, a 60 cm-es óriás Dobson az Ötház észlelőréten (Mizser Attila felvétele)

azon gondolkodtam, hogy idén is milyen hamar eltelt ez a három nap. Gyakran szoktuk mondani – főleg egy bizonyos életkor felett –, hogy gyorsan repül az idő. Valóban így van, ámbar a következő táborig bizony nagyon sok víz fog lefolyni a Dunán, most még nagyon távolinak tűnik 2017 nyara...

Vasárnapra már csak egy gyors reggelizés maradt, összepakolás és búcsúzkodás az ismerősöktől abban a reményben, hogy egy év múlva ugyanitt újra találkozunk.

Hazafelé, ahogy az autópálya unalmas kilométerei pörögtek, ismét csak elmerengtem azon, hogy milyen jó volt ez a tábor is. Jó volt újra látni azokat az embereket, akiket csak évente egyszer látok. Jó volt kezét fogni velük, jó volt a szemükbe nézni, jó volt a hangjukat hallani. Mert hiába a modern technika mindenféle vívmánya, amik által élőben láthatjuk, hallhatjuk barátunkat még akkor

is, ha az több ezer kilométerre van tőlünk, ez messze nem pótolja a személyes találkozás élményét. És ez az az élmény, amiért én Tarjánba járok. Persze itt is sötét az ég, még ha Tatabánya fényei egész magasan narancs-sárgára festik is a nyugati égtájat, keleten pedig Budapest fényszennyezése látszik, ha a horizont közelében párás, vagy fátyolfelhős az égbolt. Városban élő észlelők számára így is maga a Kánaán. A Tejút gyakorlatilag „faltól falig” látszik, halovány, a fényszennyezett égen nem látható csillagképek tűnnek fel, noha a látvány nem vetekedhet az ágasvári, a zselici, vagy a hortobágyi bársonyfekete égbolt látványával. De számomra ez másodlagos. Bőven kárpótol a hangulat, és kárpótolnak a ritkán látott barátok. Azok, akikkel csak itt találkozom. Tarjánban.

Gulyás Krisztián